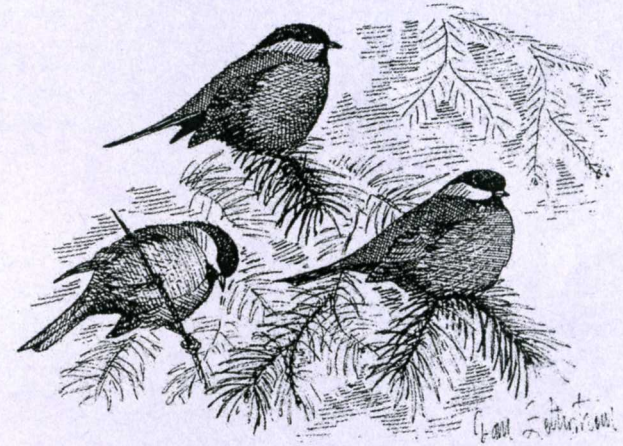

PANDÍON

2012:2 Årg. 28
tidskrift för fågelintresserade

Medlemsblad för Frövi fågelklubb

Ordf. Vakant

Vice ordf. Sven-Olof Eriksson
Munkaboda 150
71891 FRÖVI
Tel 0581-33 179

Kassör. Bo Dahlström
Karlslund Ullersäter
718 92 FRÖVI
Tel. 0581-32213

Sekreterare. Mattias Rudenvall
Åbyhammar 112
710 41 FELLINGSBRO
Tel 070-576 04 77
mattias.rudenvall@gmail.com

Övriga: Mattias Rudenvall, Lennart Sandberg.
Suppleant: Ulla Wallin, Kjell Jansson.

Försäljningsansvarig:
Mattias Rudenvall
Åbyhammar 112
710 41 FELLINGSBRO
Tel 070-576 04 77
mattias.rudenvall@gmail.com

Omslaget entita av Dan Zetterström

Frövi fågelklubb hemsida:

[http:// birds.nu/ffk.htm](http://birds.nu/ffk.htm)

Medlemskap i FFK erhålls genom att betala 75:- på pg. 484 16 67-1. Ungdomar 4-16 år 25:-. Familjemedlem 10:-.

Klubblokal: Vid pappersmuseet, Frövifors

Fågelrapporter skickas till:

Mats Andersson,
Hagabergsliden 4
711 31 LINDESBERG
Tel. 0581-16274
mats16274@telia.com

eller
Jan-Erik Malmstigen
Skomakargatan 6
718 33 FRÖVI
Tel. 0581-30252
malmstigen@swipnet.se

Redaktion och distribution för

Pandion: Lennart Sandberg
Tallbacksgatan 3
718 33 FRÖVI
Tel. 0581-31573
lennart.sandberg@post.utfors.se

Adressändringar anmäler du till:

Bo Dahlström, adress se ovan.

Heldagsbevakningen i Lindesbergs kommun 1 maj 2012

Jan-Erik Malmstigen

Årets heldagsbevakning, den 33:e från starten 1980 blev resultatmässigt i likhet med fjolåret en de sämsta med totalt 93 arter vilket dock var en fler än fjolåret samt att Storåbadet uteblev i år vilket också bidrog till resultatet.

Flest arter noterade Hagaberg med sina 62 arter vilket ligger i nivå med medeltalet arter för lokalen följt av Sjömosjön med 61 arter vilket ligger något över medeltalet. Österham-marssjöns 54 arter ligger dock klart under medeltalet liksom Västvalla med endast 28 arter där medeltalet under 17 år ligger på 49 arter.

Inga för inventeringen nya arter kunde noteras, dock fyra nya för lokalen, näm-

ligen backsvala vid Sjömosjön, svart-hätta vid Västvalla samt trädlärka och tofsmes vid Österhammarssjön.

Ett högtrycksväder över kommunen med klart väder hela dagen och svaga vindar på morgonen gjorde att sträcket uteblev och sångaktiviteten var låg. Något tilltagande NO vindar på dagen som avtog senare på dagen. Någon enstaka plusgrad på morgonen och ca + 10 grader mitt på dagen.

Bland arter som saknades under dagen kan nämnas knölsvan, bläsand, blå kärnhök, spillkråka, hussvala och bergfink.

Tabell. Bemannade lokaler 2012

Lokal	Antal		Tot arter	Mv	Tot år
	arter	Nya arter			
Hagaberg, Frövi	62		140	61	33
Österhammarssjön	54	Trädlärka, tofsmes	130	60	30
Sjömosjön	61	Backsvala	117	58	27
Näset, St Lindessjön	44		107	48	25
Storå /Råsvalen	0		119	61	16
Västvalla	28	Svarthätta	103	49	17
Summa	93		164		

Resultat:

Hagaberg (05:00-18:00). Jan-Erik Malmstigen, Bo & Eva Dahlström, Andreas Sandberg, Lennart Sandbeg. 62 arter. (Mv: 61 arter, 33 år).

Inte mindre än åtta arter rovfåglar iaktogs. t.ex havsörn, tornfalk och lärkfalk. Dessutom en storskarv, ett par mindre strandpipare i reningsdammen, trummande mindre hackspett, hörd grönsångare samt inte minst en stenknäck i strandskogen.

Saknades gjorde bl.a: storlom, ängspiplärka, gårdsmyg, nötskrika och grönfink (!, första året sedan starten),

Sjömosjön (05:00 - 13:00). Johan Andersson, Per Andersson. 61 arter (Mv: 58 arter, 27 år).

Backsvala blev ny art på lokalen. Dessutom följande arter som nu registrerats fyra år eller mindre; havsörn (4:er året, 2 ex), buskskvätta (4) och hämpling (3).

Dessutom kan nämnas; 100 rastande grönbenor. 2 brushanar, trummande mindre hackspett, 150 rastande ljunpipare, 1 stenfalk och 1 lärkfalk. Saknades gjorde bl.a: fiskgjuse (senast 2003), skogssnäppa, kungsfågel och grönsiska.

Österhammarssjön (05:00-18:00.). Sven Larsson, Jan-Erik Malmstigen, Sven-Olof Eriksson, Ulla Wallin. 54 arter. (Mv: 60 arter, 30 år).

Vi får gå tillbaka till 1999 för att hitta en lägre totalsiffra än årets 54 arter, då var antalet 52 arter, Trädlärka blev ny art på lokalen. Ett förbiflygande ex sågs och hördes kl. 12:20 mot NO.

Även tofsmes ny art med 2 sj vid P-platsen på östra sidan. Därmed har totalt 125 arter registrerats på lokalen sedan starten 1983.

Dåligt med änder i sjön liksom med rastande vadare. Orrar hördes vid ankomst. Sjungande sävsångare och 30-tal grönbenor.

Saknades gjorde; Rördrom, ormvråk, sothöna, gråtrut och ladiusvala.

Näset, Stora Lindessjön (05:00 - 12:00). Per-Martin Ramberg, Roland Johansson. 44 arter (Mv: 48 arter, 25 år).

Inga anmärkningsvärda noteringar. De förväntade arterna på plats. Saknades gjorde dock såväl cricka som gråtrut. En ensam förbiflygande skrattmås. En gräsandkull med 10 ungar.

Västvalla (06:00-12:00). Ulf Jacobsson. 28 arter. (Mv: 49 arter, 17 år).

Ny art på lokalen blev svarthätta. Bland obsarna kan även nämnas tornfalk, hona samt åtta förbiflygande ljunpipare.

Saknades gjorde bl.a storspov vilket är första gången på de senaste åtta åren. samt för första gången sedan starten saknades även sädesärla, talgoxe, blåmes och stare.

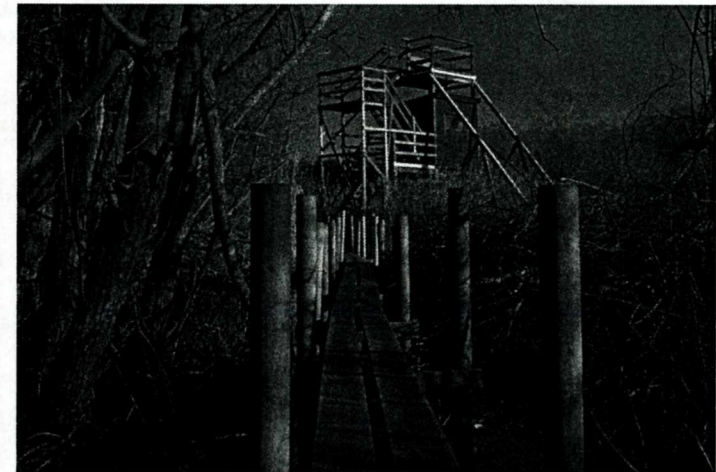
Ett stort tack till samtliga som ställt upp.

//Jan-Erik

Spångning vid Hagaberg.

Bo Dahlström

Beslut togs i våras om att göra en spång över det på våren översvämmade området mellan tornet och udden. Tanken är att man ska kunna gå torrskodd ut till udden. Idag kan vi säga att etapp 1, över det våtaste området, är klar, c:a 55 meter. Men så fick vi en "höstflod" som troligen motsvarade maximala kommande vårflooder. Spången är upplagd 50 cm ovan marknivån och vattnet steg upp till några centimeter under planken. Vattnet stod högt bortom spången så vi måste besluta om vi ska spånga vidare. Vi har dessutom ett par ställen längre bort där vi måste lägga plank. Vidare måste det grusas på stigen ut mot udden. Sen ska vi nog kunna gå torrskodda även under våren, då det finns mest med fågel att skåda.

Inventering av Liaskogen 2012

Mats Andersson och Sven-Olof Eriksson

Inledning och metod

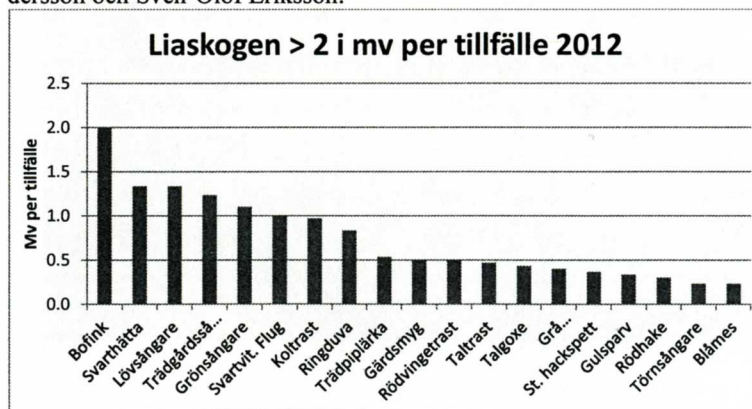
För trettonde året i rad genomfördes en inventering av fågellivet i Liaskogens naturreservat. Inventeringen är i form av så kallad punktinventering. En förutbestämd slinga följs med 12 stopp där en räkning sker av alla hörda och sedda fåglar under exakt fem minuter. Inventeringen startar vid reservatets parkering och rutten följer därefter den markerade gångstigen (se karta nedan). De fåglar som hörs eller ses mellan punkterna med stopp tas inte med i protokollet.

Årets inventering utfördes vid tre olika tillfällen under perioden 24 maj till och med 5 juni. Samtliga besök gjordes under morgonen med start kl. 06:00. Inventerare var liksom tidigare år; Mats Andersson och Sven-Olof Eriksson.

Resultat

Sammanlagt under inventeringen 2012 noterades 48 arter med 478 individer. Under 2012 fanns i genomsnitt per inventeringstillfälle 26 arter och 159 individer. Flest arter och individer noterades vid besöket 24 maj (35 arter och 167 individer).

Vanligast art 2012 var bofink med 20 st. per inventeringstillfälle, därefter som delad "tvåa" lövsångare och svarthätta med drygt 13 st. per tillfälle, trädgårdssångare med drygt 12 st. per tillfälle, grönsångare med 11 st. per tillfälle, svartvit flugsnappare med 10 st. per tillfälle, därefter koltrast, ringduva, trädpiplärka, gärdsmyg och rödvingetrast (se figuren nedan).

Nya arter för inventeringen (i protokollet) detta år var sångsvan och kricka. Arter som noterades för andra gången var göktyta, gräshoppsångare, lundsångare och entita (!).

Anmärkningsvärt många grå flugsnappare noterades under 2012, inte mindre än fyra individer i medeltal per besök. Det är den högsta siffran under alla åren.

Noterbart är också de många trädgårdssångarna (drygt 12 individer per besök) och antalet är det näst högsta för alla åren och placerade trädgårdssångaren som nummer fyra i år.

Arter som noterades i färre antal under 2012 än tidigare år var t.ex. björktrast och taltrast.

Saknades i protokollet gjordes bl.a. gröngöling, mindre hack-

spett, järnsparv, svartmes och grönfink.

Intressant utanför protokollet detta år var en mindre flugsnappare som sjöng den 29 maj. Mindre flugsnapparen är näst intill årlig i Liaskogen med observationer drygt hälften av åren 2000-2012.

Sammanfattning 2000 - 2012

Ett urval av olika arters antal från de tretton åren redovisas nedan i diagram. Sammanlagt har under åren 88 arter noterats i samband med femminuters-stoppen (noterade i protokollet).

I tabell 1 och diagram nedan redovisas hur många arter som noterats i samband med varje enskild inventering åren 2000 - 2012. Dessutom redovisas totala antalet individer vid respektive inventering samt medelvärdet av antalet individer för de olika besöken.

Tabell 1. Totala antalet arter och individer de olika åren.

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
antal besök	5	4	5	5	4	4	4	2	4	3	2	3	3
antal arter	55	48	49	55	47	44	47	30	51	42	37	43	48
antal individer	665	605	614	832	527	734	668	316	711	544	297	481	478
mv individer/tillfälle	133	151	123	166	132	184	167	158	178	181	149	160	159

Arter som uppvisar en nedåtgående trend:

Gök. Första året (2000) noterades inte mindre än 11 st, därefter från 2002 endast vid ett tillfälle

(2003) och under åren 2004 - 2008 hördes ingen gök. Från och med 2009 verkar dock en återhämtning skett och under de sista

fyra åren har göken noterats tre av åren.

Rödhake. Ett rekordlåg antal var 2006 och under hela perioden visar arten en tydlig minskning från och med 2002.

Taltrast. Taltrasten uppvisar en nedgång räknat från 2002 då 44 individer noterades och det kan jämföras med 2012 då 14 ex noterades.

Lövsångare. Antalet sjungande lövsångare har sakta minskat i antal. Första året hördes 99 ex. och 2012 40 ex.

Blåmes. Blåmesen uppvisar en minskning räknat från 2003.

Svartmes. Svartmesen noterades med fler individer i början på perioden för att efter 2005 endast uppträtt med 0-3 ex.

Talgoxe. Även talgoxen uppvisar en svagt nedåtgående trend med 31 ex första året och 13 ex 2012.

Kråka. Kråkan uppvisar en svag med tydlig nedgång från 2001.

Arter som uppvisar en uppåt-gående eller stabil trend:

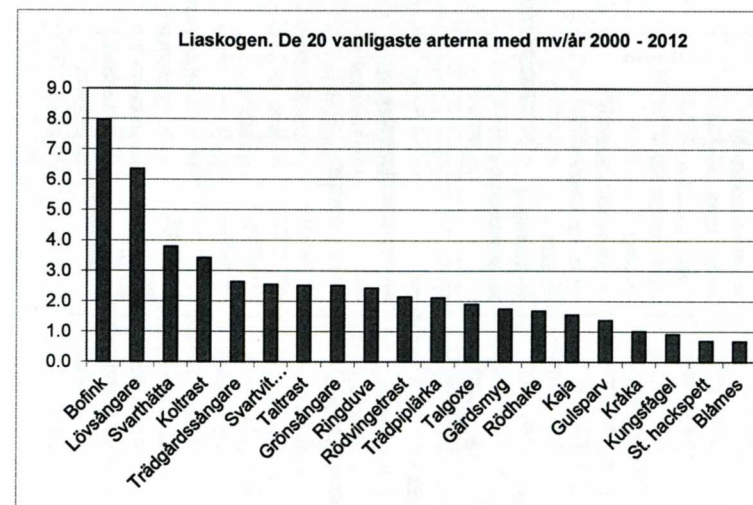
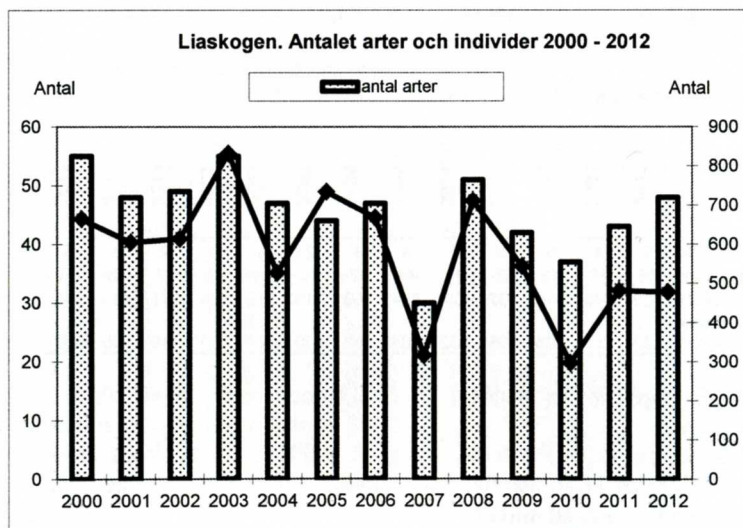
Koltrast. Koltrast uppvisade en svagt positiv trend från starten. Ökade från 18 ex år 2000 till 58 ex 2005. Därefter har antalet varit ganska stabilt.

Gärdsmyg. Frånsett toppåret 2008 (36 ex) har gärdsmygen uppträtt stabilt alla år.

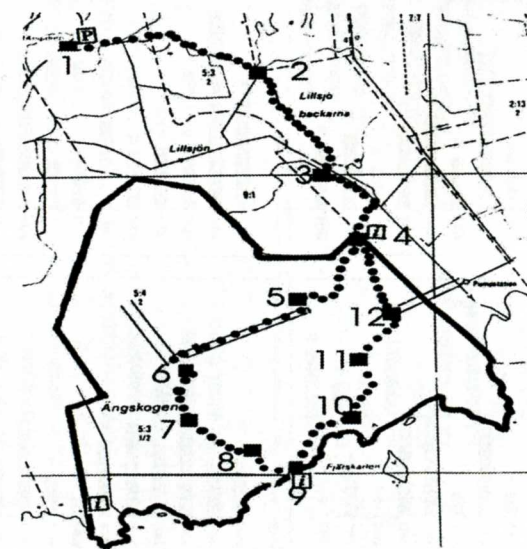
Svarthätta. Svarthätta hade bra år både 2006 och 2008 och i stort uppvisar arten en ökning från och med åtminstone 2002.

Grönfink. En ökning kunde ses fram till ungefär 2008, därefter mer problematiskt med två år då den helt uteblev, t.ex. 2012.

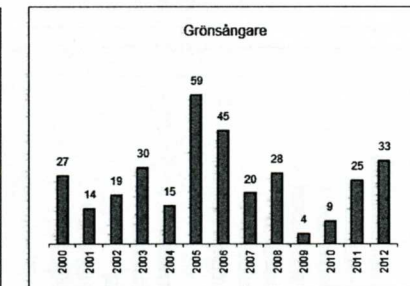
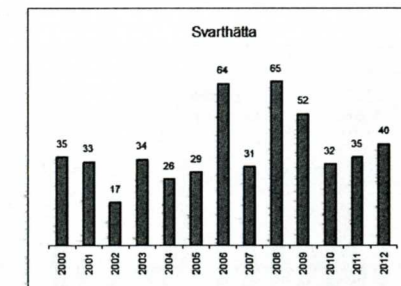
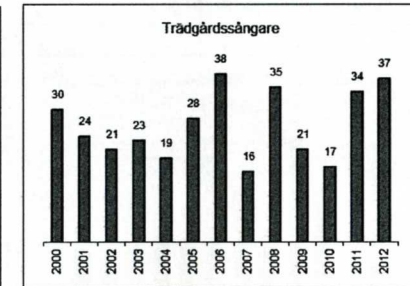
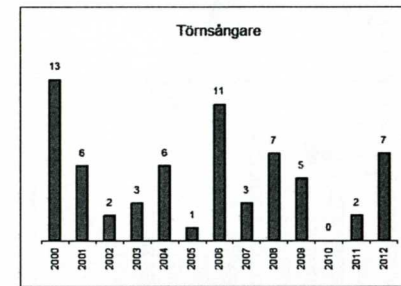
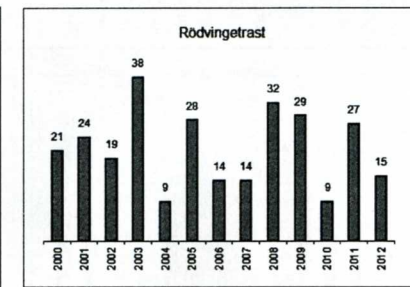
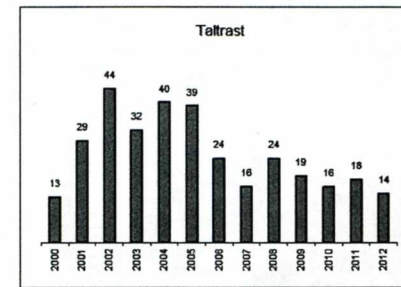
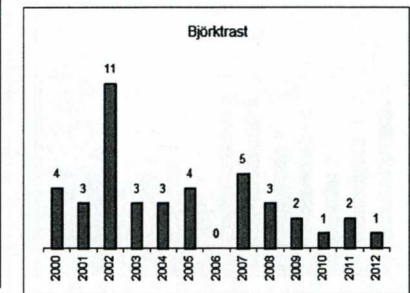
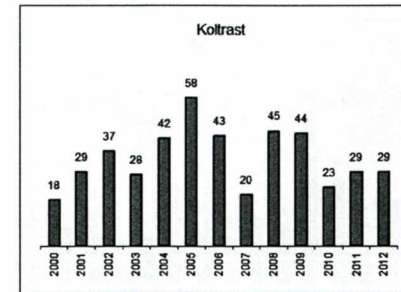
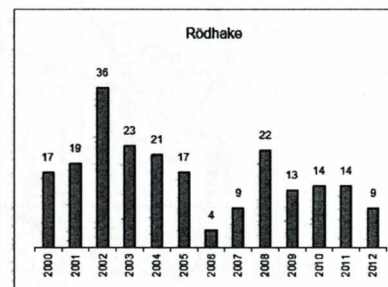
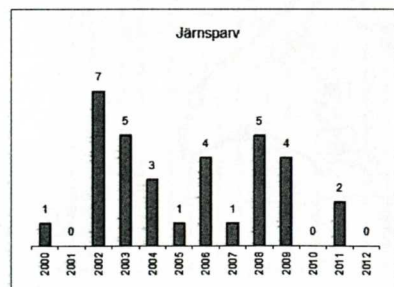
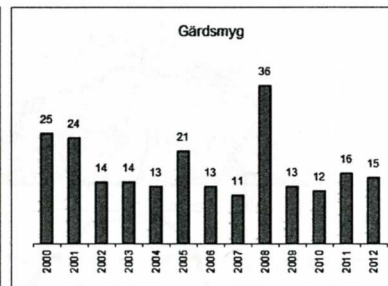
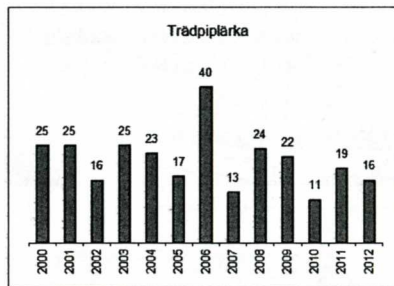
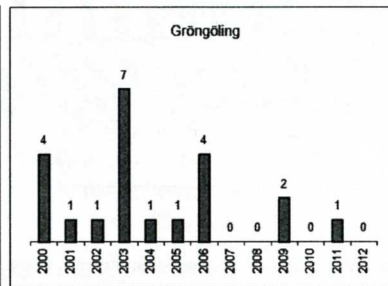
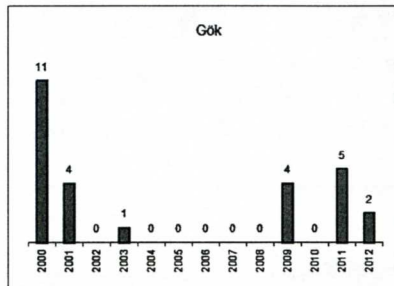
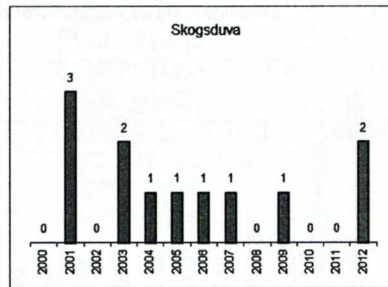
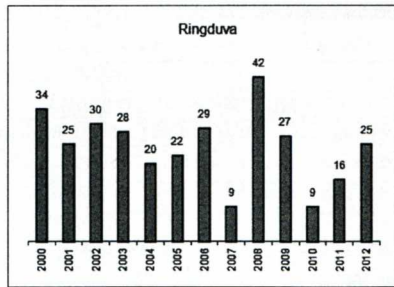
Gulspurv. Gulsparven uppvisar liknande trend som grönfinken, med en uppgång den första halvan av perioden för att därefter minska.

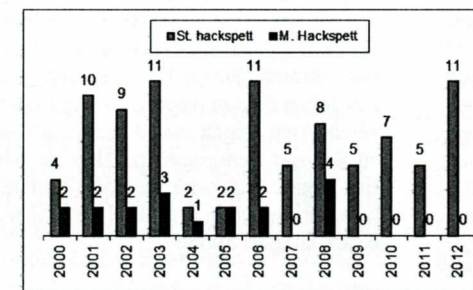
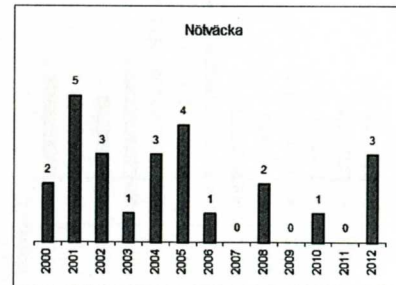
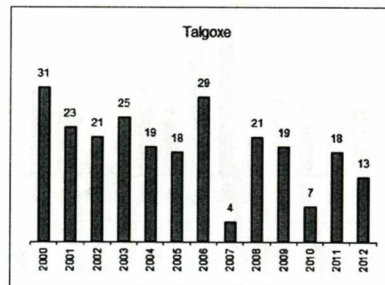
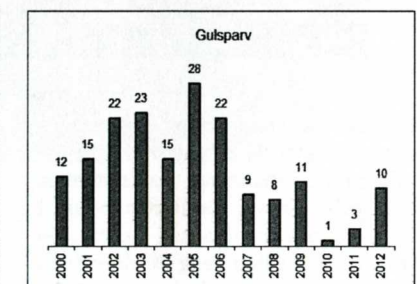
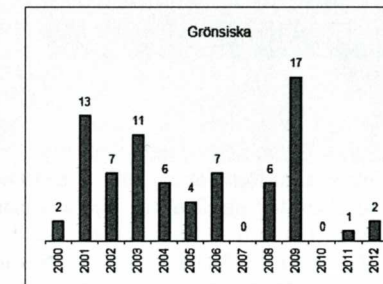
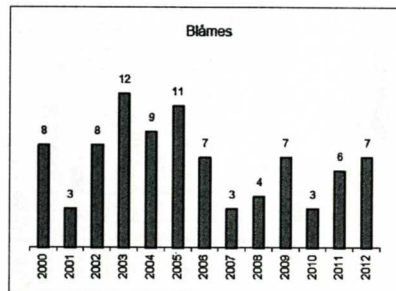
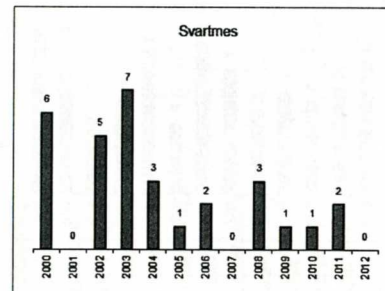
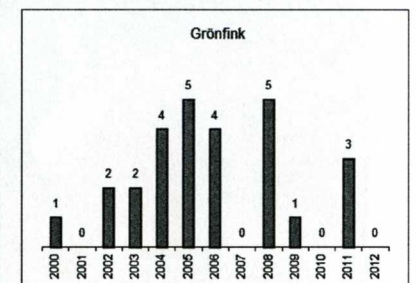
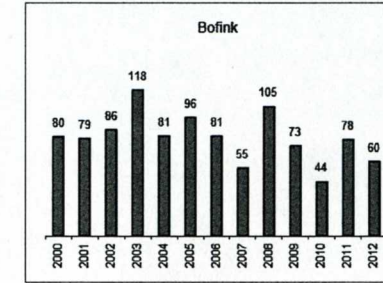
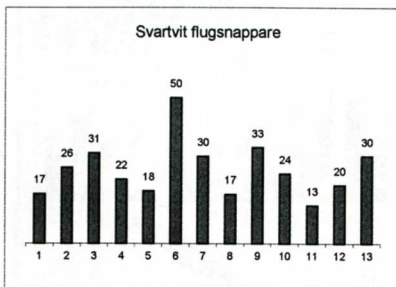
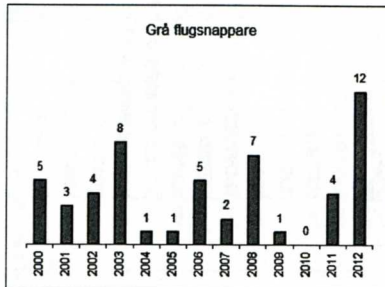
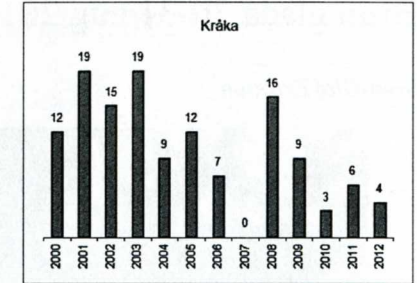
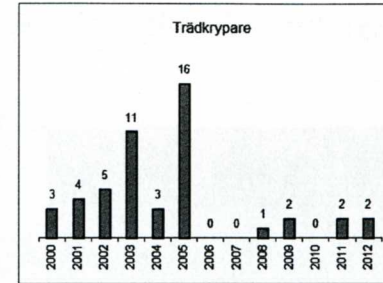
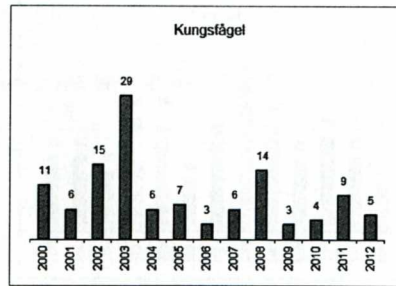
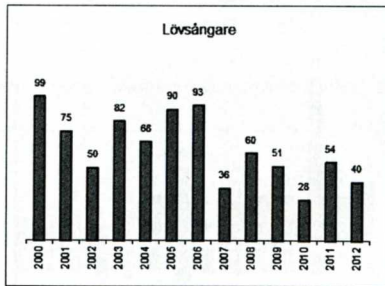

Karta över Liaskogen med inventeringspunkter

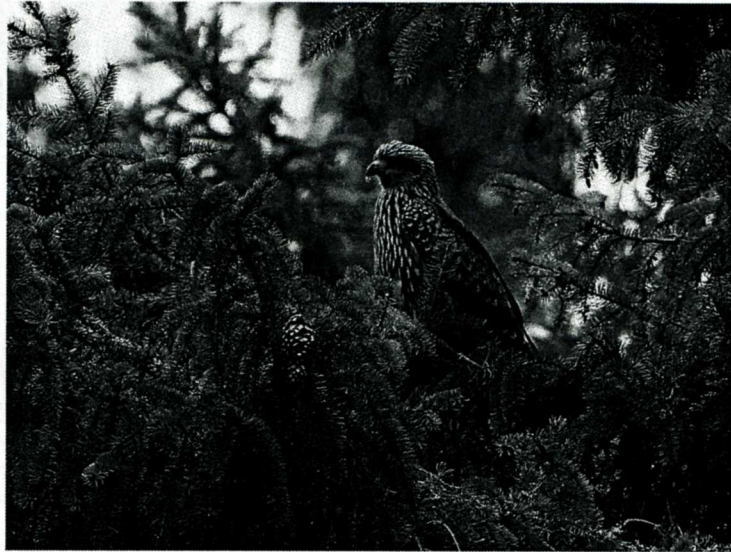
Liaskogen. Diagram över olika arters skilda antal åren 2000 – 2012

Brun glada 30-31 aug 2012

Sven-Olof Eriksson

Klockan var runt tio på förmiddagen den trettionde aug när jag stod och väntade på att vattenrallen skulle komma fram och visa sig för fotografering. I ögonvrån med motljus såg jag en rova komma. Såg på en gång att det var en glada, röd eller brun. Fick ingen skärpa på den när den flög över mig. F-n, tänkte jag, men när den för över grantopparna fick jag några bilder på den på långt håll. Zoomar in den på displayen och ser att det är en 1:k brun glada. Den drar bort, tar ungefär tio sekunder sedan försvinner den bakom grantopparna mot Ullersättersviken. Det var sjätte bruna gladan i kommunen. Tio sekunder! Bättre kunde det vara.

Vid trettontiden dagen därpå ringde Johan (mågen) hem, han var på väg

hem från arbetet, berättade att den bruna gladan flög ovanför bilen. Tänkte inte åka dit först för jag höll på att lasta husbilen för en färd till Hjälstaviken med Ulla och Ullas barnbarn Lukas. Efter en stund ringde Johan igen, då var han och Ida, mitt barnbarn ute och övningskörde, och berättade att den flög runt åkrarna strax före Ullersätters byn. Då drog jag dit och kunde se den flyga runt åkrarna. Sedan försvann den. Ida och Johan åkte in på en liten väg för att vända. Han ringde nästan direkt och sa att den satt i en grantopp. Åkte dit och fick några bilder på den och hastade hem för att sedan dra till Hjälstaviken. Bättre än igår! Skönt!

Den utsvultna berguven-7:e okt 2012

Sven-Olof Eriksson

Söndagen den sjunde okt ringde Sven-Ivar Andersson att hans sonhustru, Lena Björling, hade hittat en berguv vid Kaninholmen som inte verkade vara så pigg. Ringde "Fågeldoktor'n" Staffan Ullström, Gällersta om han hade plats för någon uv. Det hade han, så vi stoppade in en stor pappkartong i bilen och åkte till Kaninholmen. När jag skulle ta den så flaxade den iväg och vad man kunde se så var det inget fel på vingarna. Vad vi kunde se så var det en

1:k hanne. Resan dit gick bra och väl framme tog Staffan den i sin hand där den satt när vi stod och pratade. Såg ut som att den kände sig trygg för den somnade och riktigt njöt av tillvaron. Felet på den var att den var undernärd. De unga fåglarna har svårt att fånga föda och ett år som detta även de gamla. Efter mat i tre veckor släpptes den i närheten av Frövi och flög iväg som om han hade varit i frihet i hela sitt korta liv. Va härligt!

Härfågel i Ramsberg 12/10-19/10 2012

Sven-Olof Eriksson

Vi satt och fikade i en sloggbod i Västmyckeläng, strax utanför Älvdalen när Ullas mobil ringde. Det var Sara, Ullas kusinbarn. Det sitter en härfågel bakom våran gräsklippare. Hon bor på Sommarovägen i Ramsberg. Jag larmade ut den kl. 12:00 på BMS och efter några minuter ringde flera och undrade var det var. Under lördagseftermiddagen var det ett flertal som fick se den. Ulla och jag åkte förbi Ramsberg på hemresan från Älvdalen men fick inte se den. Åkte upp till Ramsberg på tisdagen den 16:e där jag träffade Bengt Johansson, Västerås, så vi gick runt vid Sommarovägen-Herrgården och letade.

Träffade Lennart Åkesson som berättade att han och hans fru hade sett den på fredagskvällen. Efter en halvtimmes letande tittade Lennart ut och berättade att någon hade sett den vid Betaniamapellet under morgonen. Vi åkte dit! Fick sällskap med Bernt Larsson, Västerås. Vi hann bara parkera våra bilar så kom den flygande. Den flög runt lite och visade upp sig riktigt fint under en kvart innan den försvann bakom kyrkan. Det var många skådare och vanliga jordnära som fick njuta av den vackra fågeln. Den sågs sista gången den 19:e okt.

Frövi Fågelklubb och Julmarknaden vid Frövifors Pappersbruksmuseum.

Bo Dahlström

När klubben tillfrågades om vi ville ställa upp på den första Julmarknaden i Frövifors, år 2001, funderade vi på om vi hade något att ställa ut till försäljning. Jo, vi hade ju vykort av Hasse Jansson, fälthandböcker, fågelband m.m. Så det var bara att börja spika holkar. Sagt och gjort, vi tackade ja till inbjudan. Vi såg chansen att göra en insats för fågellivet i kommunen.

När vi idag, 2012, summerar åren 2001 t.o.m. 2011, kan vi konstatera att klubben har varit med alla de 11 åren, vilket har gett klubben bra PR. Vi har spridit kunskap om fågellivet genom information och diskussioner samt försäljning enligt följande:

C:a 2500 vykort, av Hasse Jansson och Staffan Ullström.

135 st holkar och stugor.

35 st böcker totalt, fälthand-, fågelböcker, fotobok av Jan-Peter Lahall, fågellivet i Lindesbergs kommun, m.m.

Diverse rapporter, fågelband, bärhandtag till tunga plastkassar, m.m. Detta har inbringat c:a 19000 :- till klubbkassan men också gett oss ett antal nya medlemmar.

Julmarknaden besöks av 2000 till 2800 personer varje år, så vi träffar många.

Så lite kuriosita: Åren 2005 och 2006 drog Peter Flacks, "Hjalmarsrevy" mycket folk från hela landet, vilket innebar att 2-3 turistbussar från Stockholm stannade till på lördagarna efter revybesöken på fredagskvällen. Detta satte fart på affärerna som t. ex.:

En familj från Gotland ville köpa två grå holkar att placera på ringmuren i Visby. Fråga, får man sätta upp holkar på muren? Jo, deras trädgård gränsade mot muren. Dom önskade sig halsbandsflugsnappare i holkarna. Har inte hört något resultat från Visby.

En äldre dam från Västerås tyckte att våra målade pappholkar var fina så hon köpte en. Två år senare kom hon tillbaka en söndag och tittade efter en likadan holk och frågade "Har ni inga sådana runda, målade holkar i år"?

Nej, dom tog slut på lördagen! Damen blev mycket besviken och sade att hon hade den första holken uppsatt i vardagsrummet och ville nu ha en likadan på andra sidan bokhyllan.

Tyvänn kunde vi inte hjälpa henne då men hälsade henne välkommen året därpå. Hon har inte kommit tillbaka än.

Vi sålde holkar till Stockholms skärgård, Aspö, Värmdö, Furusund, Ekerö m.m. Kul att sprida ut holkar över Sverige!

